

Література:

1. Шевчук В.Я. Екологічний аудит / Шевчук В.Я., Саталкін Ю.М., Навроцький В.М. - К.:Вища школа, 2000. – 343 с.
2. Закон України «Про екологічний аудит» [Електронний ресурс]/ Верховна Рада України .- 2012.- Режим доступу до тексту закону <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1862-15>.
3. Міжнародний досвід застосування економічних важелів для здійснення екологічної політики. – К., 1997. – 213 с.

Рагуліна І. І., к. е. н., доцент

Харківський національний аграрний університет ім. В.В. Докучаєва

ЕКОНОМІЧНИЙ КОНТРОЛЬ В УКРАЇНІ: СТАН ТА РОЗВИТОК

В умовах ринкових відносин велика увага приділяється розвитку економічного контролю у тому числі незалежного та державного фінансового аудиту. Економічному контролю притаманні вимоги такі як функції управління, аудиту – деталізації фінансової та оперативної звітності, захисту користувачів фінансової звітності та економічної інформації. Щоб визначити роль державного контролю чи аудиту необхідно знати мету його організації. Роль таких питань на сучасному етапі являється важливою.

Для підвищення ролі незалежного та державного фінансового аудиту внесені зміни до Закону України «Про аудиторську діяльність» від 14 вересня 2006 року №140-V [1], прийнято Постановою Кабінету Міністрів України від 25 березня 2006 р. N 361 «Порядок проведення Державною фінансовою інспекцією, її територіальними органами державного фінансового аудиту діяльності суб'єктів господарювання» [2]. У цих документах зазначені окремі шляхи удосконалення аудиту.

Так, змінами Закону «Про аудиторську діяльність» [1] встановлено більш точне поняття аудиту, статус аудиторів та умови для здійснення аудиторської діяльності. У законі обумовлені вимоги до осіб, які прагнуть отримати сертифікат аудитора. Закон

також визначає правові засади здійснення аудиторської діяльності в Україні. Він спрямований на створення системи незалежного фінансового контролю з метою захисту інтересів користувачів фінансової та іншої економічної інформації. У законі спрямовано увагу на те, що при здійсненні аудиторської діяльності аудитори та аудиторські фірми повинні застосовувати відповідні стандарти аудиту.

Постановою Кабінету Міністрів України від 25 березня 2006 р. N 361 «Порядок проведення Державною фінансовою інспекцією, її територіальними органами державного фінансового аудиту діяльності суб'єктів господарювання» [2] визначено механізм проведення державного фінансового аудиту. Він полягає у перевірці та аналізі діяльності фактичного стану справ щодо законного й ефективного використання державних чи комунальних коштів та майна, інших активів держави, правильності ведення бухгалтерського обліку і достовірності фінансової звітності, функціонування системи внутрішнього контролю суб'єктів господарювання державного сектора економіки, а також інших суб'єктів господарювання, що отримують (отримували в період, який перевіряється) кошти з бюджетів усіх рівнів та державних фондів або використовують (використовували в період, який перевіряється) державне чи комунальне майно.

Прийняття цих та інших положень дозволяє створити цілісну, ефективно діючу систему аудиту із сучасним кадровим нормативно-правовим та інформаційно-методичним потенціалом. Така система спроможна на високому рівні забезпечувати супроводження поставлених перед нею завдань щодо економічної безпеки держави.

Формування єдиного ринку, розширення прав економіко-виробничих підприємств між виробниками товарів вимагають постійного удосконалення важелів управління. У цілому існуюча структура економічного контролю в країні за останні десятиріччя майже не змінилася. Досі залишилася організаційна роз'єднаність контролю. Але змінилися завдання державного контролю, знизилася роль відомчого контролю. Внутрішньогосподарський контроль через невизначеність форм господарювання не завжди

організований. Питання перевірки збереження майна підприємств на даний час встановлюється не всіма органами контролю.

Оновлений Закон України «Про аудиторську діяльність» не розширює перелік підприємств для обов'язкового проведення аудиту, що не сприяє повному охопленню аудитором всіх підприємств, які займаються підприємницькою діяльністю.

В останній час помітно знизалась дієвість відомчого контролю. Більше двох десятиліть не приймається жодних кардинальних рішень щодо структуризації цих контролюючих органів. Через слабкість їх фінансового забезпечення відбувається значна втрата ревізійних кадрів. Зниженню ефективності відомчого контролю сприяло швидке ліквідація органів державного управління мікроекономікою (об'єднання, управління), відсутність надійної системи координації діяльності суб'єктів господарювання і зменшення їх впливу в здійсненні нових економічних відносин.

Відтворення зруйнованих чи створення нових об'єднань для формування умов орієнтованої економіки сприяло б раціональному вирішенню питань міжгосподарських зв'язків і використанню оборотних засобів, постачання сировини і реалізації продукції, покращення обліку і контролю, підвищення рентабельності роботи підприємств. Там, де управління об'єднанням збереглося, наприклад, у структурі Міністерства аграрної політики, було б доцільно укріпити ревізійні відділи відомчими кадрами.

Органи відомчого контролю завжди спиралися на структуру внутрішньогосподарських контрольно-ревізійних служб, надавали їм посильну методичну допомогу. У ринкових умовах роботи сільськогосподарських підприємств увага до роботи внутрішньогосподарських служб зі сторони органів контролю повинна посилюватися.

В останній час не оновлювалися положення про ревізійні комісії, не було корінних пропозицій зі сторони міністерств і відомств про введення таких видів внутрішнього контролю, як внутрішній аудит, самоконтроль. У той же час напрацювання за такими формами організації існують.

Для проведення контрольно-ревізійної роботи суб'єктами всіх видів контролю і підвищення оперативності в їх діяльності щодо охоплення виробничих, управлінських і господарських підрозділів ревізіями і перевітками хоча б один раз у два роки

виникає необхідність вагомого, на сьогоднішній день, штату працівників економічного контролю і аудиту.

Для вирішення таких завдань велику користь принесла б раціонально організована аудиторська служба. Зараз навряд чи знайдеться більш детальна аргументація щодо звуження переліку підприємств і організацій, де згідно зі статтею 8 Закону України «Про аудиторську діяльність», повинен проводитися обов'язковий аудит.

Аудиторська служба не потребує бюджетних асигнувань і тому налагодження системи підготовки кадрів аудиторів, проведення детальних аудиторських перевірок мали б важливе значення в системі укріплення контрольно-ревізійної служби в Україні. Надзвичайно важливо, щоб на даному етапі виробничих відносин необхідно впроваджувати плановий, регулюючий і галузевий (в аграрних об'єднаннях) аудит.

Аудиторські фірми не мають можливості скласти повний, з розрахунку на один рік, план проведення аудиту. Для керівників аудиторської фірми відсутня інформація про повний перелік замовників, які можуть звернутися в дану фірму для укладення договору на проведення аудиту. Порядок проведення зовнішнього аудиту ускладнюється ще тим, що найбільша кількість перевірок припадає на лютий-березень наступних за звітним роком, оскільки підприємство-замовник у податкову інспекцію повинен надавати аудиторський висновок разом з річною звітністю. Такий порядок установлення строків надання аудиторських висновків у податкову інспекцію не дає можливості виконання аудиторських робіт рівномірно протягом року. Для рівномірного навантаження виконання аудиторських робіт регіональні відділення Аудиторської палати в повній мірі могли б рекомендувати підприємствам-замовникам конкретних виконавців (аудиторські фірми) і умовні строки проведення аудиту. Усе це покращило б організаційні заходи для проведенню аудиторських робіт.

На якість проведених аудиторських робіт великий вплив мають теоретичний і практичний рівень підготовки спеціалістів. Тому в агроформуваннях аудиторську перевірку необхідно проводити аудиторами-аграрниками, які раніше працювали в сільському господарстві. Для цих цілей регіональні аудиторські

палати повинні вести реєстр діючих аудиторів з виділенням окремої групи аграрників.

У теперішній час існує багато невирішених питань – це порядок організації проведення аудиту, оплата праці аудиторських кадрів і більш ефективне використання спеціалістів. Аудиторські палати цілком справляються зі своїми завданнями підготовки кадрів. Але потрібно враховувати те, що при придбанні своїх професійних якостей аудитори повинні володіти і ревізійними навичками. Це буде сприяти організації більш раціональних форм аудиторських служб.

Завдання аудиторів і ревізорів щодо здійснення своєї діяльності, безперечно відрізняються, але багато в чому цих працівників поєднує: підтвердження правильності стану річної фінансової звітності, виявлення не використаних резервів у цілях підвищення ефективності роботи функціонуючих суб'єктів. Тому для більш ефективного використання кадрів аудитори могли б виконувати функції аудиторів-ревізорів: голів ревізійних комісій, керівників контрольно-ревізійних відділів, управлінь тощо. Отже, у результаті проведених досліджень встановлено, що в умовах ринкових відносин підвищується роль контролю та аудиту. Оскільки існують різноманітні форми власності, форми контролю також будуть різні.

Література:

1. Про аудиторську діяльність: Закон України № 140-V від 14 вересня 2006 р. // Урядовий кур'єр. – №195. – 18 жовтня 2006 р.

2. Порядок проведення Державною фінансовою інспекцією, її територіальними органами державного фінансового аудиту діяльності суб'єктів господарювання: Постанова Кабінету Міністрів України від 25 березня 2006 р. N 361. [Електронний ресурс] – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-2006-p

3. Бардаш С.В. Сутність та значення аудиту і ревізії у практиці контрольної діяльності / С.В. Бардаш // Облік і фінанси АПК. – №2 – 2008 – С. 152-156.

4. Петрук О.М. Модернізація системи господарського контролю в Україні / О.М. Петрук, Н.Г. Виговська // Фінанси України. – 2009. – №8. – С. 118-124.